

Europese natuurherstelregels vragen om andere manier van werken bij gemeenten

Sweco ziet Natuurherstelverordening als kans om groen steviger te verankeren in beleid, inrichting en beheer

De Europese Natuurherstelverordening (NHV) zorgt voor veel vragen bij gemeenten. Tijdens een webinar van Sweco over de impact van de nieuwe regels meldden zich 340 deelnemers namens ruim 140 gemeenten. Volgens Joeri Meliefste, expert stedelijke vergroening, en Roel Janmaat, adviseur leefomgeving bij Sweco, zit de grootste verandering niet alleen in de eisen zelf, maar vooral in de manier waarop gemeenten met groen omgaan. 'De vrijblijvendheid gaat eraf. Groen moet straks aantoonbaar onderdeel zijn van de afweging.'

Auteur: Heleen Kommers

De Natuurherstelverordening gaat niet alleen over natuurgebieden buiten de stad. Ook stedelijk groen valt onder de Europese regels. Vooral artikel 8 en artikel 10 zijn belangrijk voor gemeenten. Artikel 8 gaat over het herstel van stedelijke ecosystemen, met aandacht voor onder meer groenareaal en boomkroonbedekking. Artikel 10 richt zich op het herstel van bestuiverspopulaties. Gemeenten moeten uiteindelijk kunnen aantonen dat het groen niet verder achteruitgaat en vanaf 2031 toeneemt. Volgens Meliefste geven gemeenten aan dat er nu nog veel onduidelijk is. 'Veel gemeenten vragen zich af: wat komt er precies op ons af? Tegelijkertijd weten we al wel wat de belangrijkste boodschap is: zorg dat je de negatieve trend van verlies aan groenoppervlak, gelaagdheid en boomkroonbedekking (met de negatieve gevolgen voor bestuiverspopulaties) doorbreekt.'

'Ook particuliere tuinen maken onderdeel uit van het stedelijke groen. Daar ligt een enorme kans, maar ook een uitdaging'

BELEID & JURIDISCH

Roel Janmaat

Sweco

Joerie Meliefste

Sweco

‘Gemeenten geven aan dat er nog veel onduidelijk is’

Van ambitie naar verplichting

Veel gemeenten werken al aan vergroening, maar volgens Sweco ontbreekt vaak de koppeling tussen beleid en uitvoering. ‘In veel beleidsstukken staat mooi beschreven wat de ambities zijn. De vraag is alleen: hoe vertaalt je deze de organisatie in, naar projecten en beheer? Zodat een ambitie werkelijkheid kan worden’ zegt Roel Janmaat.

De NHV vraagt volgens Sweco om meer inzicht. Gemeenten moeten bijvoorbeeld zicht krijgen op veranderingen in groenareaal en boomkroonbedekking, maar ook nadenken over strategieën rond bomenkap, gebiedsontwikkeling en particulier groen.

Dat laatste is volgens Meliefste een belangrijk punt. ‘Veel gemeenten denken bij groen nog vooral aan de openbare ruimte. Maar ook particuliere tuinen maken onderdeel uit van het stedelijke groen, zoals gesteld in de NHV. Daar ligt een enorme kans, maar ook een uitdaging.’

Groen moet mee aan tafel

Een belangrijke verandering is volgens Janmaat dat groen niet langer alleen een onderwerp van de afdeling groenbeheer kan zijn. ‘Een gemeente bestaat uit allerlei losse onderdelen. Sociaal, fysiek, mobiliteit, energie, wonen. Iedereen heeft ruimte nodig. Maar die ruimte wordt vaak meerdere keren verdeeld.’

Volgens hem vraagt de NHV nog meer om een integrale aanpak. Juist bij grote vervangingsopgaven liggen kansen. ‘Als een straat toch open moet voor kabels, riolering of herinrichting, moet je eigenlijk met alle disciplines tegelijk kijken: wat kunnen we hier bereiken? Sociale effecten bereik je ten slotte ook in de fysieke leefomgeving.’

De nieuwe regels kunnen volgens Sweco ook aanleiding zijn om groen sterker vast te leggen in een gemeentelijke groennorm. De NHV biedt volgens het adviesbureau een kans om groen een stevigere plek te geven binnen de instrumenten van de Omgevingswet en gemeentelijke besluitvorming.

Beheer vraagt om andere keuzes

Niet alleen de inrichting van de openbare ruimte verandert. Ook het beheer komt nadrukkelijk in beeld. Artikel 10 van de NHV vraagt aandacht voor bestuivers zoals bijen, zweefvliegen, vlinders en andere insecten. Dat heeft direct gevolgen voor de manier waarop groen wordt ingericht en onderhouden. ‘We hebben jarenlang veel groen ingericht vanuit efficiënt beheer’, zegt Meliefste. ‘Dat betekent vaak grote vakken met dezelfde soorten die makkelijk te onderhouden zijn. Maar voor biodiversiteit heb je juist variatie nodig – in soort, maar ook in hoogtes etc.’

Volgens hem gaat het daarbij niet alleen om meer planten, maar vooral om de juiste planten. ‘We moeten meer kijken naar inheemse soorten en naar de relatie tussen planten en dieren. Een plant die mooi bloeit, betekent niet automatisch dat hij ook waardevol is voor bestuivers.’

Ook bij bomen vraagt de discussie om nuance. ‘Er wordt veel gesproken over bomen planten. Dat is belangrijk, maar bestuivers hebben niet alleen bomen nodig. Ze hebben vooral behoefte aan bloemen, kruiden en struiken. Het gaat om de combinatie.’

Meer meten, minder gokken

Een ander aandachtspunt is monitoring. Veel gemeenten weten volgens Sweco nog onvoldoende hoeveel groen er precies verdwijnt of bijkomt. ‘Gemeenten weten vaak goed wat erbij komt, maar minder goed wat er aan de achterkant verdwijnt’, zegt Meliefste.

De NHV vraagt daarom om een andere manier van kijken naar groen. Niet alleen als kostenpost of onderhoudsareaal, maar als onderdeel van klimaat, gezondheid en leefkwaliteit. Volgens Sweco ligt daar ook een kans. Groen kan bijdragen aan meerdere maatschappelijke doelen tegelijk, zoals verkoeling, gezondheid en biodiversiteit. Maar daarvoor moeten gemeenten wel keuzes maken. ‘Je kunt niet overal alles doen. Soms moet je per gebied bepalen wat de belangrijkste functies zijn, en daarin prioriteren. Een versteende plek langs een drukke weg vraagt misschien om een andere oplossing dan een rustige woonstraat. Het gaat niet om overal dezelfde aanpak, maar om bewust kiezen.’

Komend jaar wordt vanuit het Rijk nog verder uitgewerkt hoe de Nederlandse uitvoering van de NHV eruit komt te zien. Het concept natuurherstelplan gaat in september 2026 richting de Europese Unie en is in september 2027 definitief. Dit betekent volgens Sweco niet dat wachten een optie is. ‘De regels zijn nog niet op alle punten duidelijk’, zegt Meliefste. ‘Maar de richting wel. Groen moet een volwaardig onderdeel worden van de manier waarop we onze steden ontwikkelen, waarbij behoud centraal staat.’

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!